

Asia C-49/23**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

1.2.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Satversmes tiesa (perustuslakituomioistuin, Latvia)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

31.1.2023

Valittajat Satversmes tiesassa:

AZ

IDream OÜ

Produktch Engineering AG

BBP

Polaris Consulting Ltd

Vastapuoli:

Latvijas Republikas Saeima (Latvian tasavallan parlamentti)

Pääasian oikeudenkäynnin kohde

Sen arvioiminen, onko Latvian rikosprosessilain (Kriminālprocesa likums) 631 §:n 3 momentti, luettuna yhdessä Latvian perustuslain (Latvijas Republikas Satversme) 92 §:n ensimmäisen virkkeen kanssa, yhteensopiva unionin oikeuden kanssa.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin haluaa selvittää SEUT 267 artiklan perusteella: i) kuuluuko käsiteltävässä asiassa riitautettu säännös, joka koskee

mahdollisuutta hakea muutosta lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevista asioissa annettuihin tuomioistuinratkaisuihin, direktiivin 2014/42/EU ja puitepäätöksen 2005/212/YOS soveltamisalaan; ii) sisältyvätkö menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen käsitteeseen sekä tuomioistuinratkaisut, joilla todetaan, että omaisuus on hankittu lainvastaisesti, ja tuomitaan se menetetyksi, että tuomioistuinratkaisut, joilla lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskeva menettely päätetään; iii) onko lainsäädäntö, jossa ei anneta henkilölle, johon kyseinen omaisuus liittyy, oikeutta hakea muutosta menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen, yhteensopiva Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja direktiivin 2014/42 kanssa; iv) voidaanko siinä tapauksessa, että riidanalaista säännöstä ei voida pitää yhteensopivana unionin oikeuden kanssa, sen oikeusvaikutukset pysyttää voimassa ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen määräämään ajankohtaan asti.

Ennakkoratkaisukysymykset

1.1. Kuuluuko direktiivin 2014/42 ja erityisesti sen 4 artiklan ja puitepäätöksen 2005/212 ja erityisesti sen 2 artiklan soveltamisalaan sellainen kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään, että kansallinen tuomioistuin tuomitsee rikoshyödyn menetetyksi lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevassa erillisessä menettelyssä, joka käydään erillään rikosoikeudellisesta päämenettelystä ennen kuin viimeksi mainitussa menettelyssä on todettu tapahtuneen rikos ja ennen kuin ketään on todettu syylliseksi tähän rikokseen, ja jossa lisäksi säädetään, että menetetyksi tuomitseminen perustuu rikosasiaan liittyvästä aineistosta saatuihin tietoihin?

1.2. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko katsottava, että direktiivissä 2014/42 ja erityisesti sen 8 artiklan 6 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettuun menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen käsitteeseen sisältyvät paitsi tuomioistuinratkaisut, joilla todetaan, että omaisuus on hankittu lainvastaisesti, ja tuomitaan se menetetyksi, myös tuomioistuinratkaisut, joilla lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskeva menettely päätetään?

1.3. Jos toiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, voidaanko perusoikeuskirjan 47 artiklan ja direktiivin 2014/42 8 artiklan 6 kohdan toisen virkkeen mukaisena pitää lainsäädäntöä, jossa ei säädetä henkilön, johon kyseinen omaisuus liittyy, oikeudesta hakea muutosta menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen?

1.4. Onko unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatetta tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltion perustuslakituomioistuin, jonka on ratkaistava unionin oikeuden vastaiseksi todetun kansallisen lainsäädännön perustuslainvastaisuutta koskeva kante, toteaa, että asiassa sovelletaan oikeusvarmuuden periaatetta ja että kyseisen lainsäädännön oikeusvaikutukset pysyvät väliaikaisesti voimassa siihen ajankohtaan asti, joka kyseisen tuomioistuimen ratkaisussa määritetään ajankohdaksi, jona riidanalaisen säännöksen oikeusvaikutukset lakkaavat?

Unionin oikeuden säännökset, joihin viitataan

Euroopan unionin perusoikeuskirja (jäljempänä perusoikeuskirja): 47 artiklan ensimmäinen kohta ja toisen kohdan ensimmäinen virke.

Rikoksen tuottaman hyödyn ja rikoksella saadun omaisuuden sekä rikoksentekovälineiden menetetyksi tuomitsemisesta 24.2.2005 tehty puitepäättös 2005/212/JAI (jäljempänä puitepäättös): johdanto-osan 10 perustelukappale ja 1, 2 ja 4 artikla.

Rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa 3.4.2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/42/EU (jäljempänä direktiivi 2014/42): johdanto-osan 9, 15, 22 ja 38 perustelukappale ja 1 artiklan 1 kohta, 2 artiklan 4 kohta, 3 ja 4 artikla ja 8 artiklan 1 ja 6 kohta.

Oikeuskäytäntö

Unionin tuomioistuimen lausunto 8.3.2011, 1/09 (Eurooppapatentti- ja yhteisöpatenttituomioistuinta koskeva sopimusluonnos), EU:C:2011:123, 84 kohta.

Tuomio 19.3.2020, Agro In 2001, C-234/18, EU:C:2020:221, 56 ja 57 kohta.

Tuomio 28.10.2021, Komisia za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo, C-319/19, EU:C:2021:883, 36, 37 ja 41 kohta.

Tuomio 16.12.1976, Rewe-Zentralfinanz ja Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, 5 kohta.

Tuomio 14.9.2010, Akzo Nobel Chemicals ja Akros Chemicals v. komissio, C-550/07 P, EU:C:2010:512, 113 kohta.

Tuomio 12.2.2015, Baczó ja Vizsnyiczai, C-567/13, EU:C:2015:88, 42 kohta.

Tuomio 27.2.2014, Pohotovost', C-470/12, EU:C:2014:101, 51 kohta.

Tuomio 5.12.2013, Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, 39 kohta.

Tuomio 14.1.2021, Okrazhna prokuratura – Haskovo y Apelativna prokuratura – Plovdiv, C-393/19, EU:C:2021:8, 47 ja 48 kohta.

Tuomio 22.6.2021, Latvijas Republikas Saeima (Liikenneerikkomuspisteet), C-439/19, EU:C:2021:504, 132 ja 133 kohta.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 28.6.2018, G.I.E.M. S.r.l. ym. v. Italia, kanne nro 1828/06, 211, 223–225 ja 233 kohta.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 12.5.2015, Gogitidze ym. v. Georgia, kanne nro 36862/05, 102 ja 103 kohta.

Kansainvälisen oikeuden säännöt, joihin viitataan

Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus): 6 ja 7 artikla.

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

Latvian tasavallan perustuslaki (Latvijas Republikas Satversme): 92 §:n ensimmäinen virke, jossa vahvistetaan, että jokaisella on oikeus puolustaa oikeuksiaan ja laillisia intressejään puolueettomassa tuomioistuimessa.

Rikoslaki (Krimināllikums): 70.¹⁰ §, 70.¹¹ §:n 1 momentti ja 70.¹³ §:n 1 momentti.

Rikosprosessilaki (Kriminālprocesa likums): 380 ja 626 §, 627 §:n 1, 2, 3 ja 4 momentti, 628 §, 629 §:n 2 ja 6 momentti, 630 §:n 1, 2 ja 4 momentti (kyseisen säännöksen 4 momentti on ollut voimassa 3.11.2022 lähtien), 631 §:n 1, 3 ja 4 momentti (kyseisen säännöksen 4 momentti on ollut voimassa 3.11.2022 lähtien).

Rikosprosessilain 631 §:n 3 kohdassa (jäljempänä riidanalainen säännös) säädetään seuraavaa: ”Tutkittuaan muutoksenhaun tai valituksen tuomioistuin voi kumota rajona (pilsētas) tiesan [(hallintoalueen tai kaupungin) alioikeus] ratkaisun ja antaa edellä tämän lain 630 §:ssä mainitun ratkaisun. Tähän ratkaisuun ei voi hakea muutosta.”

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 Riidanalainen säännös sisältyy rikosprosessilain yhdenntoista osaston 59 luvussa annettuun lainsäädäntöön, jolla säännellään lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevia menettelyjä. Kyseisessä lainsäädännössä säädetään, että nopean ratkaisun antamiseksi rikosoikeudellisen menettelyn esitutkintavaiheessa esiin tulleista varallisuuskysymyksistä ja prosessiekonomian varmistamiseksi menettelystä vastaava viranomainen voi poimia rikosoikeudellisen menettelyn asiaan liittyvästä aineistosta lainvastaisesti hankittuun omaisuuteen liittyvät tiedot ja panna vireille menettelyn sen toteamiseksi, että tämä omaisuus on peräisin lainvastaisesta toiminnasta. Tällaisessa tapauksessa menettelystä vastaava viranomainen toimittaa kyseiset tiedot alioikeudelle, joka ratkaisee, onko omaisuus hankittu lainvastaisesti. Jos alioikeus toteaa, että omaisuus on hankittu lainvastaisesti, se päättää, mitä kyseiselle omaisuudelle on tehtävä, ja myös sen

- menetetyksi tuomitsemisesta. Alioikeuden ratkaisuun voi hakea muutosta ylioikeudelta (apgabaltiesa). Riidanalaisessa säännöksessä säädetään, että ylioikeus voi kumota alioikeuden ratkaisun ja antaa lainvastaisesti hankitusta omaisuudesta ratkaisun, johon ei voi hakea muutosta.
- 2 Kun kantajat olivat nostaneet Satversmes tiesassa (ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin) perustuslainvastaisuutta koskevan kanteen, kyseisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettiin kysymys siitä, onko riidanalainen säännös Latvian tasavallan perustuslain (jäljempänä perustuslaki) 92 §:n ensimmäisen virkkeen mukainen. Satversmes tiesassa kanteen nostaneet henkilöt katsovat, että riidanalainen säännös ei ole perustuslain 92 §:n ensimmäisen virkkeen, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan, direktiivin 2014/42 8 artiklan 1 ja 8 kohdan ja puitepäätöksen 2005/212 4 artiklan kanssa, mukainen.
  - 3 Satversmes tiesassa (perustuslakituomioistuin, Latvia) käsiteltävän kanteen nostaneita henkilöitä vastaan aloitettiin Latviassa rikosoikeudelliset menettelyt laajamittaiseen rahanpesuun liittyvistä rikoksista. Kyseiset menettelyt ovat yhä esitutkintavaiheessa. Kussakin rikosoikeudellisessa menettelyssä on takavarikoitu kantajien kiinteistöjä, varoja tai muita taloudellisia resursseja. Menettelystä vastaava viranomainen on tehnyt kussakin näistä menettelyistä päätöksen lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevan menettelyn aloittamisesta takavarikoidun omaisuuden osalta ja lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevan asiakirja-aineiston toimittamisesta asiaa käsittelevälle tuomioistuimelle.
  - 4 Ekonomisko lietu tiesa (talousasioita käsittelevä tuomioistuin) totesi neljässä näistä menettelyistä antamissaan ratkaisuissa, että omaisuutta ei ollut hankittu lainvastaisesti, ja päätti kyseistä omaisuutta koskevat menettelyt. Syyttäjät valitti näistä ratkaisuista Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijaan (Riian ylioikeuden rikosasioiden jaosto), joka totesi kaikissa näissä asioissa, että kiinteistöt, varat ja muut taloudelliset resurssit oli hankittu lainvastaisesti, ja tuomitsi ne menetetyiksi.
  - 5 Yhdessä edellä mainituista menettelyistä Ekonomisko lietu tiesa totesi, että osa varoista oli hankittu lainvastaisesti, tuomitsi tämän osan menetetyksi sekä päätti menettelyn muiden varojen osalta. Tutkittuaan valituksen, jonka menettelystä vastaava viranomainen oli tehnyt siitä osasta Ekonomisko lietu tiesan ratkaisua, jolla menettely päätettiin, Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija totesi, että varat oli hankittu lainvastaisesti, ja tuomitsi ne menetetyiksi.
  - 6 Yhdessä edellä mainituista lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevista menettelyistä osa omaisuudesta todettiin rikoshyödyksi ja tuomittiin menetetyksi jo alioikeuden ratkaisulla ja jäljelle jäänyt osa ylioikeuden ratkaisulla. Muissa menettelyissä omaisuus todettiin rikoshyödyksi ja tuomittiin menetetyksi ainoastaan ylioikeuden ratkaisulla. Riidanalaisen säännöksen mukaan edellä mainittuihin ylioikeuden ratkaisuihin ei voi hakea muutosta.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 7 Satversmes tiesassa käsiteltävän kanteen nostaneet henkilöt väittävät, että riidanalaisella säännöksellä estetään niitä hakemasta muutosta ylioikeuden ratkaisuihin kassaatiovalituksella. He väittävät, että he eivät näin ollen voi saada selvitetyn, noudattiko ylioikeus menettelysääntöjä ja sovelsiko se asianmukaisesti aineellisia oikeussääntöjä antaessaan päätökset, joilla omaisuus tuomittiin menetetyksi. Tällä on merkitystä erityisesti niissä tapauksissa, joissa alioikeus päätti lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevan menettelyn ja joissa ainoastaan ylioikeus antoi ratkaisun, jossa todetaan, että omaisuus on hankittu lainvastaisesti, ja tuomitaan se menetetyksi.
- 8 Satversmes tiesassa kanteen nostaneet henkilöt katsovat, että rikosoikeudellisen menettelyn aikana esiin tulleiden omaisuuskysymysten nopea ja prosessiekonomian vaatimusten mukainen käsittely voidaan varmistaa myös muilla keinoilla, kuten esimerkiksi perustamalla kassaatiotuomioistuin, jossa lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevassa menettelyssä annettuun ratkaisuun voidaan hakea muutosta kassaatiovalituksella, ja vahvistamalla määräajat näiden valitusten käsittelylle tai rajoittamalla ylioikeuden toimivaltaa ja säätämällä, että ylioikeus voi joko vahvistaa alioikeuden tekemän ratkaisun tai kumota sen ja palauttaa kysymyksen omaisuuden lainvastaisesta alkuperästä alioikeuteen, jotta tämä tutkii sen uudelleen. Kantajien mukaan ei ole hyväksyttävää, että prosessiekonomian periaate menee muiden periaatteiden edelle. Kyseisellä periaatteella ei myöskään voida rajoittaa suhteettomasti oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.
- 9 Kantajat katsovat, että direktiiviä 2014/42 sovelletaan sen 4 artiklan 2 kohdan nojalla kaikkiin lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskeviin menettelyihin ja että kyseisen omaisuuden omistajilla on oikeus mainitun direktiivin 8 artiklassa vahvistettuihin takeisiin. Direktiivin 2014/42 8 artiklan 6 kohdan toisessa virkkeessä vahvistettuja takeita, jotka edellyttävät, että menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on tosiasiallisesti mahdollista riitauttaa tuomioistuimessa, on pidettävä sitovina, joten niitä on noudatettava kaikissa tapauksissa, joissa omaisuutta tuomitaan menetetyksi. Koska Satversmes tiesassa kanteen nostaneiden henkilöiden omaisuus lähinnä todettiin rikoshyödyksi ja tuomittiin menetetyksi ylioikeuden ratkaisulla, kantajat katsovat, että kyseisiä ratkaisuja on pidettävä direktiivissä 2014/42 tarkoitettuina menetetyksi tuomitsemista koskevinä päätöksinä.
- 10 Satversmes tiesassa kanteen nostaneet henkilöt kiinnittävät huomiota siihen, että Latviassa lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskeva menettely ei ole siviilioikeudellinen menettely, vaan se aloitetaan rikosasiassa käytettävissä olevien todisteiden perusteella jo ennen kuin on todettu tapahtuneen rikos ja ennen kuin ketään on todettu syylliseksi tähän rikokseen. Latviassa omaisuuden menetetyksi tuomitseminen on siten kytköksissä tietyn rikoksen tekemiseen, koska lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskeva menettely perustuu rikosoikeudellisesta päämenettelystä saatuihin todisteisiin.

- 11 Riidanalaisen säännöksen antanut toimielin eli Latvian parlamentti katsoo, että se on perustuslain 92 §:n ensimmäisen virkkeen mukainen.
- 12 Kyseinen toimielin katsoo, että koska lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskeva menettely on poikkeus käytäntöön, jonka mukaan omaisuuskysymykset ratkaistaan rikosoikeudellisessa päämenettelyssä, tällaiseen menettelyyn voidaan soveltaa eri sääntöjä, joilla pyritään varmistamaan käsiteltävän asian nopea ja tehokas ratkaiseminen. Riidanalaisessa säännöksessä säädetty järjestelmä on yksi niistä keinoista, joilla varmistetaan, että omaisuuskysymykset ratkaistaan nopeasti ja tehokkaasti. Kysymys siitä, onko omaisuus hankittu lainvastaisesti ja voidaanko se tuomita menetetyksi, voidaan nimittäin käsitellä kahdessa tuomioistuimessa, joista kummassakin on tutkittava riippumattomasti omaisuuden alkuperä ja arvioitava asian taustalla olevat tosiseikat ja oikeuskysymykset.
- 13 Kyseinen toimielin myös väittää, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklasta sen paremmin kuin Latvian perustuslain 92 §:n ensimmäisessä virkkeestäkään ei ilmene velvollisuutta perustaa kassaatioistuimiin, jossa lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevassa menettelyssä annettuun ratkaisuun voidaan hakea muutosta kassaatiovalituksella, eikä myöskään velvollisuutta taata mahdollisuutta hakea muutosta ylioikeuden ratkaisuun, jossa todetaan, että omaisuus on hankittu lainvastaisesti ja voidaan tuomita menetetyksi. Sen mukaan valtiolla on harkintavaltaa kunkin tyyppisessä asiassa käytettävien muutoksenhakutuomioistuinten ja -menettelyjen määrittämisessä. Kysymys siitä, onko lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevissa menettelyissä säädettävä kassaatioistuimesta, joka käsittelee ainoastaan aineellisten säännösten ja menettelysääntöjen asianmukaiseen soveltamiseen liittyviä kysymyksiä, ei ole niinkään oikeuskysymys, vaan se on tarkoituksenmukaisuuteen liittyvä kysymys, joka kuuluu lainsäätäjälle.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 14 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen oikeuskäytännössä katsotaan, että kansallisia oikeussääntöjä tulkittaessa ja sovellettaessa on otettava huomioon unionin oikeus, jolla lujitetaan demokratiaa, sekä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tästä oikeudesta tehty tulkinta.
- 15 Riidanalainen säännös sisältyy lainsäädäntöön, jolla säännellään lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevia menettelyjä. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevissa menettelyissä taataan henkilöille, joihin kyseinen omaisuus liittyy, perustuslain 92 §:n ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Oikeudenmukainen oikeudenkäynti muodostuu erityisesti kahdesta seikasta: ”puolueettomasta käsittelystä”, jolla tarkoitetaan sitä, että asian käsittelee riippumaton tuomioistuin, ja ”oikeudenmukaisesta käsittelystä”, jolla tarkoitetaan sitä, että asia käsitellään asianmukaisessa menettelyssä oikeusvaltioperiaatetta noudattaen.

Oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin asianmukaisena menettelynä, jossa noudatetaan oikeusvaltioperiaatetta, sisältyy oikeus hakea muutosta.

- 16 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa, että perustuslain 92 §:n ensimmäisessä virkkeessä ei velloiteta valtiota säätämään, että kaikentyypisissä asioissa annettuihin tuomioistuinratkaisuihin on oltava oikeus hakea muutosta kassaatiovalituksella. Valtion on kuitenkin annettava oikeussäännöt ja säädettävä tuomioistuinratkaisuihin kohdistuvasta muutoksenhakumenettelystä, joilla varmistetaan, että jokaisella on oikeus puolustaa oikeuksiaan ja laillisia intressejään. Valtiolla on myös positiivinen velvollisuus varmistaa tehokas oikeussuoja lainvastaisesta hankittua omaisuutta koskevissa menettelyissä, mikä tarkoittaa muun muassa sitä, että jokaisella on oltava menettelylliset takeet puolustaakseen omistusoikeuksiaan.
- 17 Jotta käsiteltävässä asiassa voitaisiin määrittää, onko riidanalainen säännös yhteensopiva perustuslain 92 §:n ensimmäisen virkkeen kanssa, ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen on tutkittava, taataanko kyseisellä säännöksellä henkilölle, johon kyseinen omaisuus liittyy, tosiasiallinen mahdollisuus puolustaa omistusoikeuttaan. Erityisesti on tarpeen arvioida, oliko Latvian lainsäätäjällä toimivalta antaa lainsäädäntöä, jossa ei säädetä mahdollisuudesta hakea muutosta ylioikeuden ratkaisuun, vaikka kyseessä olisi ensimmäinen käsiteltävässä asiassa annettu ratkaisu, jossa todetaan, että omaisuus on hankittu lainvastaisesti ja se voidaan tuomita menetetyksi. Kun otetaan huomioon, että riidanalainen säännös sisältyy lainsäädäntöön, jossa säädetään rikoshyödyn menetetyksi tuomitsemista koskevista menettelyistä, ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen tekemän arvioinnin kannalta merkityksellisiä ovat perusoikeuskirjan 47 artikla, direktiivi 2014/42 ja puitepätös 2005/212.
- 18 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että rikosoikeudellisten menettelyjen kohteena olevat rikokset, joiden johdosta aloitetaan lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevia menettelyjä, kuuluvat direktiivin 2014/42 3 artiklassa mainitussa lainsäädännössä tarkoitettuihin rikoksiin ja sisältyvät siten kyseisen direktiivin aineelliseen soveltamisalaan. Lisäksi Latvian rikoslaisissa näistä rikoksista säädetty rangaistus on vapaudenmenetyksen sisältävä rangaistus, jonka pituus on 3–12 vuotta.
- 19 Unionin tuomioistuin on todennut, että direktiivi 2014/42 on, samaan tapaan kuin puitepätös 2005/212, johon siinä viitataan, oikeudellinen toimi, jolla jäsenvaltiot velloitetaan hyväksymään rikosentekovälineiden ja rikoshyödyn menetetyksi tuomitsemista koskevat yhteiset vähimmäissäännöt menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisen tunnustamisen helpottamiseksi. Direktiivillä 2014/42 ei ole säädetty sellaisesta rikosentekovälineiden ja rikoshyödyn menetetyksi tuomitsemisesta, josta jäsenvaltion tuomioistuin määrää menettelyssä, jossa ei ole kyse yhden tai useamman rikoksen toteamisesta, tai välittömästi tämän toteamisen jälkeen. Tällaiseen menetetyksi tuomitsemiseen ei nimittäin sovelleta direktiivissä 2014/42 sen 1 artiklan 1 kohdan mukaisesti vahvistettuja vähimmäissääntöjä, ja sitä koskevat säännökset kuuluvat näin ollen kyseisen

direktiivin johdanto-osan 22 perustelukappaleessa mainittuun jäsenvaltioiden toimivaltaan säättää kansallisessa oikeudessaan laajemmista valtuuksista. Näin ollen ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen on arvioitava, voidaanko direktiiviä 2014/42, samaan tapaan kuin puitepäätöstä 2005/212, johon siinä viitataan, soveltaa lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevista menettelyistä rikosprosessilain 59 luvussa annettuihin säännöksiin.

- 20 Käsiteltävässä asiassa riidanalainen säännös liittyy rikosprosessilain 59 §:ssä säädettyyn menettelyyn, jossa todetaan tuomioistuimen ratkaisulla, että omaisuus on hankittu lainvastaisesti. Tämä tuomioistuinratkaisu annetaan siis lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevassa erillisessä menettelyssä ennen kuin rikosasiassa on annettu lopullinen tuomio. Kyseessä on erikseen käytävä ja erillinen menettely, jossa tuomioistuin ratkaisee yhden ainoan kysymyksen: käsiteltävässä asiassa esiin tulleen omaisuuskysymyksen. Näissä menettelyissä ei todeta asianomaista henkilöä syylliseksi, vaan ratkaistaan, onko omaisuus hankittu lainvastaisesti tai onko sillä yhteys rikokseen (in rem -menettelyt), ja annetaan lopullinen ratkaisu omaisuuskysymyksestä. Jos rikosoikeudellisen menettelyn esitutkintavaiheeseen sisältyy lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskeva menettely ja jos tuomioistuimen yhteydessä toteaa, että omaisuus on hankittu lainvastaisesti, rikosoikeudellisessa päämenettelyssä tuomioistuin ei enää anna päätöstä siitä, mitä kyseiselle omaisuudelle on tehtävä. Lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevissa menettelyissä ei arvioida henkilön syyllisyyttä, eivätkä ne näin ollen perustu rikostuomioon.
- 21 Sen vuoksi direktiiviä 2014/42, samoin kuin puitepäätöstä 2005/212, johon siinä viitataan, voitaisiin tulkita siten, että niitä ei sovelleta lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevista menettelyistä rikosprosessilain 59 luvussa annettuihin säännöksiin, koska kyseisissä menettelyissä se, että omaisuus on hankittu lainvastaisesti, todetaan nimittäin tuomioistuimen ratkaisulla ennen kuin asiassa on todettu tapahtuneen rikos ja ennen kuin ketään on todettu syylliseksi tähän rikokseen.
- 22 Arvioidessaan, vastaako omaisuuden tuomitseminen menetetyksi tilanteessa, jossa ei ole annettu rikostuomiota, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklassa tarkoitettua rangaistusta, Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi, että tällaisen arvioinnin lähtökohdaksi on otettava se, onko menettämisseuraamus määrätty sen jälkeen, kun on annettu tuomio, jossa asianomainen henkilö on todettu syylliseksi rikokseen. Kyseisessä arvioinnissa on kuitenkin otettava huomioon myös muita seikkoja, kuten menetetyksi tuomitsemista koskevan menettelyn luonne ja tarkoitus, menettämisseuraamuksen ankaruus sekä kyseiselle menettelylle kansallisessa lainsäädännössä annettu luonnehdinta ja sen soveltamisessa noudatettavat yksityiskohtaiset säännöt.
- 23 Latvian lainsäädännön mukaan lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevassa menettelyssä rikostutkinnan kohteena olevan rikosasian asiakirja-aineistosta erotetaan aineisto, joka tukee sitä, että omaisuudella on yhteys rikokseen tai että omaisuus peräisin rikollisesta toiminnasta. Tässä erillisessä menettelyssä tehtävät

päätelmät siitä, onko omaisuudella yhteys rikokseen tai onko omaisuus peräisin rikollisesta toiminnasta, kuitenkin perustuvat muun muassa rikosasiaa koskevaan asiakirja-aineistoon, joka on koottu rikosoikeudellisessa päämenettelyssä, jossa asiassa todetaan tapahtuneen rikos ja jossa joku todetaan syylliseksi tähän rikokseen.

- 24 Direktiivin 2014/42 4 artiklan 2 kohdassa säädetään, että tietyissä olosuhteissa kyseistä direktiiviä sovelletaan myös tapauksiin, joissa rikoksesta on aloitettu rikosoikeudellinen menettely mutta joissa rikostuomiota ei ole vielä annettu. Unionin tuomioistuimella ei ole olemassa oikeuskäytäntöä kyseisestä säännöksestä.
- 25 Tästä säännöksestä, luettuna yhdessä direktiivin 2014/42 2 artiklan 4 kohdan kanssa, voitaisiin päätellä, että direktiiviä 2014/42 sovelletaan tietyissä olosuhteissa myös rikoshyödyn tuomitsemiseen menetetyksi ilman rikostuomiota. Direktiivin 2014/42 4 artiklan 2 kohdan sanamuoto voisi tarkoittaa myös sitä, että siinä luetellut syyt, joiden perusteella menettämisseuraamusta ei voida tuomita, eivät ole tyhjentäviä.
- 26 Tästä seuraa, että ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa direktiivin 2014/42 ja puitepäätöksen 2005/212 tulkinnassa voidaan päätyä eriäviin johtopäätöksiin siitä, kuuluuko nyt tarkasteltava omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskeva erityismenettely direktiivin 2014/42 johdanto-osan 22 perustelukappaleessa tarkoitettuun jäsenvaltioiden toimivaltaan ja onko tämän seurauksena katsottava, ettei kyseisiä säädöksiä sovelleta tällaiseen menettelyyn.
- 27 Vaikka unionin tuomioistuin on useaan otteeseen tulkinnut direktiivin 2014/42 4 artiklan 1 kohtaa ja puitepäätöksen 2005/212 2 artiklan 1 kohtaa, myös sellaisten kansallisten säännösten yhteydessä, joissa säädetään rikoshyödyn tuomitsemisesta menetetyksi ilman rikostuomiota, kumpaakaan näistä säädöksistä ei tähän mennessä ole tulkittu sellaisen kansallisessa oikeudessa säädetyn lainvastaisesti hankitun omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskevan menettelyn yhteydessä, jota ei käyda siviiliprosessin yhteydessä ja joka aloitetaan rikosoikeudellisessa menettelyssä saatavilla olevien todisteiden perusteella ennen kuin on todettu tapahtuneen rikos ja ennen kuin ketään on todettu syylliseksi kyseiseen rikokseen. Kuten edellä tarkastellusta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, direktiivin 2014/42 ja puitepäätöksen 2005/212 oikea tulkinta ja soveltaminen eivät, kun otetaan huomioon niiden tavoite helpottaa omaisuuden menetetyksi tuomitsemista rikosasioissa Euroopan unionissa, ole niin ilmeisiä, etteivät ne jätä tilaa vähäisellekään perustellulle epäilylle siitä, mikä on kyseisten säädösten soveltamisala.
- 28 Jos rikosprosessilain 59 luvussa annettu lainvastaisesti hankitun omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskeva lainsäädäntö kuuluu direktiivin 2014/42 ja puitepäätöksen 2005/212, johon siinä viitataan, soveltamisalaan, jäsenvaltiot ovat velvollisia toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että

henkilöillä, joita kyseisessä direktiivissä säädetyt toimenpiteet koskevat, on oikeus tehokkaisiin suojakeinoihin ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin oikeuksiensa suojaamiseksi.

- 29 Direktiivin 2014/42 johdanto-osan 38 perustelukappaleessa todetaan, että kyseisessä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan perusoikeuskirjassa tunnustettuja periaatteita ja että se olisi pantava täytäntöön näiden oikeuksien ja periaatteiden mukaisesti. Perusoikeuskirjan 47 artiklan ensimmäisessä kohdassa puolestaan määrätään, että jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa. Perusoikeuskirjan 47 artiklassa taatut perusoikeudet vahvistetaan direktiivissä 2014/42 ja erityisesti sen 8 artiklan 6 kohdan toisessa virkkeessä, jonka mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä, että henkilöillä, jota menetetyksi tuomitsemista koskeva asia koskee, on tosiasiallinen mahdollisuus riitauttaa menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös tuomioistuimessa.
- 30 Latvian lainsäädännön mukaan lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevissa menettelyissä alioikeus voi halutessaan saattaa menettelyn päätökseen, jos se katsoo, etteivät esitetyt todisteet riitä osoittamaan, että omaisuudella on yhteys rikokseen, tai ettei ole perusteita katsoa, että omaisuus on todennäköisesti peräisin rikollisesta toiminnasta.
- 31 Alioikeuden ratkaisusta voi valittaa ylioikeuteen, joka voi 1) pysyttää alioikeuden ratkaisun; 2) kumota alioikeuden ratkaisun, jossa todetaan, että omaisuus on hankittu lainvastaisesti ja se voidaan tuomita menetetyksi, ja päätetään lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskeva menettely; tai 3) kumota alioikeuden ratkaisun, jolla lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskeva menettely päätettiin, ja todeta, että omaisuus on hankittu lainvastaisesti ja se voidaan tuomita menetetyksi. Ylioikeuden antamaan ratkaisuun ei voi hakea muutosta.
- 32 Latviassa lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskeva menettely voidaan käydä kahdessa tuomioistuimessa, eikä ylioikeuden antamiin ratkaisuihin ole mahdollista hakea muutosta kassaatiovalituksella. Vaikka alioikeus olisi saattanut lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevan menettelyn päätökseen sillä perusteella, että omaisuuden rikollista alkuperää ei ole näytetty toteen, ylioikeus voi silti todeta, että omaisuus on hankittu lainvastaisesti, ja tuomita sen menetetyksi.
- 33 Direktiivissä 2014/42 ei ole erityisiä säännöksiä käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisista tilanteista, joissa alioikeus on antanut ratkaisun, jolla päätetään lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskeva menettely, mutta ylioikeus on myöhemmin kumonnut kyseisen ratkaisun ja antanut ratkaisun, jossa todetaan, että omaisuus on hankittu lainvastaisesti, ja tuomitaan se menetetyksi. Näin ollen käsiteltävässä asiassa on määritettävä, miten direktiivin 2014/42 8 artiklan 6 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettua käsitettä ”menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös” on tulkittava.

- 34 Yhtäältä voitaisiin väittää, että direktiivin 2014/42 8 artiklan 6 kohdan toisessa virkkeessä edellytetään, että henkilöllä, jonka omaisuus on tuomittu menetetyksi, on oikeus riitauttaa tämä päätös vähintään yhdessä tuomioistuimessa riippumatta siitä, onko asiassa annettu ratkaisu, jolla lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskeva menettely päätetään, vai ratkaisu, jolla todetaan, että omaisuus on hankittu lainvastaisesti, ja tuomitaan se menetetyksi. Tästä tulkinnasta olisi pääteltävä, että riidanalaisella säännöksellä jo taataan *Satversmes* tiesassa kanteen nostaneille henkilöille oikeus hakea menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen muutosta tuomioistuimessa ja siten oikeus tehokkaiisiin oikeussuojakeinoihin.
- 35 Toisaalta direktiivin 2014/42 8 artiklan 6 kohdan toista virkettä voidaan tulkita myös siten, että kyseiselle henkilölle on taattava mahdollisuus nostaa kanne menetetyksi tuomitsemista koskevasta päätöksestä, joka johtaa omaisuuden lopulliseen menettämiseen. Erityisesti direktiivin 2014/42 2 artiklan 4 kohdasta ilmenee, että ”menetetyksi tuomitsemisella” tarkoitetaan omaisuuden lopullista menetyksiä. Muissa omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskevissa unionin säädöksissä esitetyt ”menetetyksi tuomitsemisen” määritelmät ovat samankaltaisia kuin direktiivin 2014/42 2 artiklan 4 kohdassa esitetty määritelmä. Esimerkiksi jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta 14.11.2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1805 2 artiklan 2 alakohdassa säädetään, että ”menetetyksi tuomitsemista koskevalla päätöksellä” tarkoitetaan tuomioistuimen oikeudenkäynnissä rikoksen perusteella määräämää lopullista seuraamusta tai toimenpidettä, jonka tuloksena omaisuus otetaan lopullisesti pois luonnolliselta henkilöltä tai oikeushenkilöltä. Samoin puitepäätöksen 2005/212 1 artiklan neljännessä luetelmakohdassa säädetään, että ”menetetyksi tuomitsemisella” tarkoitetaan tuomioistuimen oikeudenkäynnissä rikoksen tai rikosten perusteella määräämää rangaistusta tai toimenpidettä, jolla omaisuus määrätään lopullisesti menetetyksi.
- 36 Direktiivin 2014/42 8 artiklan 6 kohdan toisen virkkeen tämän tulkinnan mukaan voitaisiin päätellä, että menetetyksi tuomitsemista koskevalla päätöksellä tarkoitetaan ainoastaan sellaista tuomioistuimen päätöstä, joka on johtanut omaisuuden lopulliseen menettämiseen. Tuomioistuimen ratkaisua, jolla lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskeva menettely päätetään siitä huolimatta, että omaisuus todennäköisesti tuomitaan myöhemmin menetetyksi, ei voida pitää direktiivin 2014/42 8 artiklan 6 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettuna menetetyksi tuomitsemista koskevana päätöksenä. Näin ollen käsiteltävässä asiassa ainoastaan ylioikeuden ratkaisua, jolla todetaan, että *Satvermes* tiesassa kanteen nostaneiden henkilöiden omaisuus on hankittu lainvastaisesti, ja tuomitaan se menetetyksi ja johon riidanalaisen säännöksen mukaan ei voida hakea muutosta, olisi pidettävä kyseisessä unionin oikeuden säännöksessä tarkoitettuna menetetyksi tuomitsemista koskevana päätöksenä.
- 37 Kun otetaan huomioon käsiteltävässä asiassa arvioitavana oleva tilanne, direktiivin 2014/42 8 artiklan 6 kohdan toisen virkkeen tulkinnassa voidaan päätyä

eri päätelmiin. Unionin tuomioistuin on jo aikaisemmin lausunut siitä, miten direktiivin 2014/42 2 artiklan 4 alakohdassa tarkoitettua menetetyksi tuomitsemisen käsitettä on tulkittava, mutta se ei ole toistaiseksi ottanut kantaa siihen, miten direktiivin 2014/42 8 artiklan 6 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettua menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen käsitettä pitäisi tulkita. Käsiteltävän asian ratkaisemiseksi on siten tarpeen täsmentää direktiivin 2014/42 8 artiklan 6 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettua käsitteen ”menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös” sisältöä, eli onko katsottava, että menetetyksi tuomitsemista koskevalla päätöksellä tarkoitetaan yksinomaan päätöstä, jossa todetaan, että omaisuus on hankittu lainvastaisesti ja että se voidaan tuomita menetetyksi, vai myös päätöstä, jolla tuomioistuin päättää lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevan menettelyn.

- 38 Näin ollen on kyseenalaista, voidaanko siinä tapauksessa, että käsiteltävässä asiassa riidanalainen säännös kuuluu mainitun unionin lainsäädännön soveltamisalaan, sellaista kansallista lainsäädäntöä, jossa sen varmistamiseksi, että omaisuuskysymykset voitaisiin ratkaista nopeasti ja tehokkaasti, henkilölle, johon kyseinen omaisuus liittyy, ei anneta oikeutta hakea muutosta ylioikeuden antamaan päätökseen, vaikka se olisi ensimmäinen kyseisessä asiassa annettu päätös, jossa todetaan, että omaisuus on hankittu lainvastaisesti ja että se voidaan tuomita menetetyksi, ja vaikka asiaa ensimmäisenä oikeusasteena käsitellyt tuomioistuin olisi päättänyt lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevan menettelyn, pitää yhteensopivana perusoikeuskirjan 47 artiklassa taatun tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden ja direktiivin 2014/42 8 artiklan 6 kohdassa, jossa säädetään, [että jäsenvaltioiden on taattava] tosiasiallinen mahdollisuus riitauttaa menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös tuomioistuimessa, vahvistettujen takeiden kanssa.
- 39 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuinta myös vastaamaan kysymykseen siitä, mihin ajankohtaan asti riidanalaisen säännöksen oikeusvaikutukset voidaan pitää voimassa.
- 40 Perustuslakituomioistuimesta annetun lain (Satversmes tiesas likums) 32 §:n 1 momentin mukaan ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen tuomio on lainvoimainen ja täytäntöönpanokelpoinen julistamisestaan lukien. Perustuslakituomioistuimesta annetun lain 31 §:n 11 momentin mukaan ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin voi tuomiossaan määrittää ajankohdan, jona riidanalaisen säännöksen oikeusvaikutukset lakkaavat. Voidakseen määrittää, minä ajankohtana riidanalaisen säännöksen oikeusvaikutukset konkreettisesti lakkaavat, ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen on arvioitava, onko olemassa syitä, joiden vuoksi riidanalainen säännös olisi todettava pätemättömäksi taannehtivin vaikutuksin. Toisaalta, jos ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että lainsäätäjä tarvitsee lisää aikaa antaakseen uuden säännöksen, se voi määrätä, että riidanalaisen säännöksen oikeusvaikutukset lakkaavat jonain tulevana ajankohtana. Määrittäessään ajankohtaa, jona riidanalaisen säännöksen oikeusvaikutukset lakkaavat, sen on otettava huomioon yhtäältä oikeusvarmuuden periaate ja toisaalta tiettyjen henkilöiden perusoikeudet.

- 41 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on todettu, että unionin tuomioistuin voi ainoastaan poikkeustapauksissa unionin oikeusjärjestykseen kuuluvaa yleistä oikeusvarmuuden periaatetta soveltaen rajoittaa kaikkien asianomaisten henkilöiden mahdollisuutta vedota sen tulkitsemaan oikeussääntöön vilpittömässä mielessä perustettujen oikeussuhteiden pätevyyden kyseenalaistamiseksi. Tällainen rajoitus voidaan tehdä ainoastaan siinä samassa tuomiossa, jossa annetaan pyydetty tulkintaratkaisu.
- 42 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että pääasiassa voidaan pitää merkityksellisenä sitä, että lainvastaisesti hankitun omaisuuden menetetyksi tuomitseminen tapahtuu tärkeän yleisen edun suojaamiseksi ja että sen tarkoituksena on varmistaa oikeusvaltioperiaatteen toteutuminen.
- 43 Lainsäädäntö, jonka nojalla menettelystä vastaava viranomaisellinen voi poimia rikosoikeudelliseen menettelyyn liittyvästä aineistosta lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevaa aineistoa ja aloittaa kyseiseen omaisuuteen liittyvän menettelyn nopean ratkaisun antamiseksi rikosoikeudellisen esitutkintavaiheen aikana esiin tulleisiin omaisuuskysymyksiin ja prosessiekonomian varmistamiseksi, on ollut voimassa 1.10.2005 lähtien. Riidanalainen säännös puolestaan on ollut voimassa 1.7.2009 lähtien. Oikeussuhteita, joihin ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen antama lopullinen ratkaisu vaikuttaa, on siten useita. Jos lainvastaisesti hankittu omaisuus takavarikoidaan, vastaavat varat siirretään valtion talousarvioon. Riidanalainen säännös liittyy siten läheisesti valtion talousarvioon, ja sen toteaminen taannehtivasti pätemättömäksi voi vaikuttaa kielteisesti valtion talousarvion vakauteen ja heikentää oikeusvarmuutta.
- 44 Oikeudellinen vakaus on olennainen osa oikeusvarmuuden periaatetta ja edellyttää muun muassa sitä, että oikeudenkäyntimenettely on lailla säännelty, mutta myös sitä, että kyseisessä menettelyssä tehdyt ratkaisut ovat oikeudellisesti kestäviä. Riidanalaisesta säännöstä pidetään lainmukaisena, ja sen voimassaoloaikana valtion viranomaiset sovelsivat sitä kaikissa lainvastaisesti hankittua omaisuutta koskevissa menettelyissä.
- 45 Edellä esitetyn perusteella on tarpeen määrittää, onko siinä tapauksessa, että riidanalaisen säännöksen ei katsota täyttävän perustuslain 92 §:n ensimmäisen virkkeen, perusoikeuskirjan, direktiivin 2014/42 ja puitepääatöksen 2005/212 vaatimuksia, oikeusvarmuuden ja unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteita tulkittava siten, että asian olosuhteista käy ilmi seikkoja, joiden perusteella riidanalaista säännöstä on mahdollista soveltaa ja sen oikeusvaikutukset on mahdollista pitää väliaikaisesti voimassa siihen ajankohtaan asti, joka kyseisen tuomioistuimen ratkaisussa määritetään ajankohdaksi, jona riidanalaisen säännöksen vaikutukset lakkaavat.